

Een nieuwe mantel der liefde

Genesis 45: 12-15, Marcus 5:25-35, Vredesweek Rotterdam, 17 september 2023

Zusters en broeders,

Het thema voor deze vredesdienst, aangedragen door Pax, is “een nieuwe mantel der liefde”.

Wanneer iemand een fout maakt, en een ander besluit daar geen ruchtbaarheid aan te geven, dan wordt gezegd dat de gebeurtenis “met de mantel der liefde wordt bedekt”.

Hoewel de taalgeleerden er niet helemaal over uit zijn waar deze uitdrukking vandaan komt, komt die het waarschijnlijk uit Paulus lofzang rond de liefde in 1 Korinthe 13: de liefde bedekt alle dingen, zij gelooft alle dingen, zij hoopt alle dingen, zij verdraagt alle dingen. Hoe kan het dan dat de betekenis van de uitdrukking iets met de mantel der liefde bedekken, verworden is tot weggijken bij falen of fouten? Hoe gaan wij mensen om met fouten, hoe snel word je tegenwoordig niet na een fout openbaar ‘gecanceled’ en als een onbetrouwbaar wappie afgedaan? Hoe kan een nieuwe mantel der liefde iets bijdragen aan onderlinge verdraagzaamheid?

Vanmorgen lazen we twee stukken die over een mantel gaan, het eerste deel is het moment waarop Jozef zich bekend maakt aan zijn broers en uit Marcus een gedeelte over een vrouw die genezen wordt zodra zij de mantel van Jezus aanraakt.

Tijdens de wisseldienst in de remonstrantse kerk stond ik al stil bij de veelkleurige mantel van Jozef, die in de Jozef-verhalen zo’n belangrijke rol speelt. Ik haalde ook een musical aan, Joseph and the Amazing Technicolor Dreamcoat. Voor Jozef begint de ellende wanneer hij van zijn vader, om te benadrukken dat hij zijn lieveling is, een veelkleurige dure mantel kreeg, die de jaloezie opwekte van zijn oudere broers.

Deze mantel heeft een eigen geschiedenis in Genesis en loopt vervolgens als een rode draad door de verhalen in Genesis 37–48. Steeds als Jozef iets belangrijks overkomt, gebeurt er ook weer iets met zijn mantel. Het begint met de broers van Jozef. Die zijn jaloers zijn op hun verwende jongste broertje dat door hun vader wordt voorgetrokken. Als hun vader ver uit de buurt is, grijpen ze Jozef, trekken zijn mantel uit en gooien hem in een put. Ondertussen gebruiken ze het kledingstuk om hun vader op het verkeerde been te zetten. Ze smeren de jas in met het bloed van een bokje, en houden hun vader voor dat Jozef vermoord is. Jozef komt als slaaf in Egypte terecht. Daar komt hij in dienst bij de rijke Potifar. Het gaat goed met hem, totdat de vrouw van zijn baas hem begint lastig te vallen. Op een dag grijpt ze Jozef vast bij, jawel, zijn mantel. Jozef probeert weg te vluchten, en de vrouw blijft achter met de mantel in haar handen. Ze beschuldigt Jozef heel gemeen van haar eigen plannen en gebruikt de jas als bewijs. Zo komt Jozef onschuldig in de gevangenis terecht. Vele jaren later krijgt de farao twee vreemde dromen. Jozef wordt vrijgelaten om de dromen uit te leggen. Voordat hij naar de farao wordt gebracht, worden zijn oude, vieze vossen uitgetrokken, en krijgt hij schone kleding aan. Als Jozef de dromen succesvol heeft verklaard, verheft de Egyptische koning hem tot een hoge functie. Hij bekleedt Jozef met een voornaam gewaad. Opnieuw zijn Jozefs kleren een teken van zijn bijzondere positie geworden.

De laatste keer dat er kledingstukken voorkomen in de geschiedenis van Jozef, gaat het niet over Jozefs eigen mantel maar over die van zijn broers. De zoons van Jakob zijn naar Egypte gekomen om graan te halen en hebben zich voor Jozef neergebogen. Jozef maakt zich bekend aan zijn broers, vergeeft hen en biedt hun kostbare kleren aan als geschenk. Die kleren laten zien dat alles veranderd is. Zoals Jozefs dure mantel er eens voor zorgde dat zijn broers woedend op hem werden, zo tonen de kleren die de broers nu krijgen, dat er weer vrede is tussen hem en zijn broers. Zo staat niet alleen het begin maar ook het einde van de Jozef-geschiedenis in het teken van kleding.

Er is nog een verhaal over een mantel, die van Jezus. De vrouw die het onderwerp is van de Evangelielezing, is de geschiedenis ingegaan als ‘de bloedvloeiende vrouw’. Een beetje een belastende naam denk ik, waarom noemen we haar niet de vrouw die de mantel van Jezus aanraakte? Want met die handeling heeft ze haar eigen leven gered en verandering teweeggebracht. Blijkbaar is het aanraken van een kledingstuk van Jezus al voldoende om iets van zijn kracht door te laten stromen. Jezus merkt dit en draait zich om en vraagt wie hem heeft aangeraakt? De vrouw valt voor Jezus neer en vertelt hem de waarheid; Jezus heeft haar genezen. Deze vrouw is niet langer patiënt, zij wordt door Jezus erkend in haar sterke geloof: hij bevestigt dat haar genezing hierdoor mogelijk is geweest. Zij kan weer meedoen in de maatschappij, zij telt weer volledig mee als mens. De vrouw wist wat ze nodig had, nadat ze een kapitaal had uitgegeven aan artsen en geleerden, zij durft het aan om Jezus op te zoeken in de menigte. Jezus ziet een gelovige vrouw, die ondanks haar ziekte op pad gaat om haar situatie te verbeteren. Deze vrouw weet heel goed wat ze nodig heeft. Door Jezus’ mantel aan te raken, onthult ze zichzelf. Jezus kijkt met de ogen van God en ziet geen patiënt maar een gelovige.

Het zijn twee wonderlijke verhalen over de mantel der liefde, aan beide gaat een geschiedenis vooraf voordat de liefde en de vrede voluit kunnen stromen. Terwijl wij in ons taalgebruik juist die geschiedenis vooraf willen bedekken met de mantel der liefde. We kunnen ons wel de vraag stellen of wij de mantel liever gebruiken om dingen toe te dekken,

onzichtbaar te houden wat eigenlijk niet gezien mag worden. Bijvoorbeeld dat iemand voortrekken tweespalt voortbrengt, jaloezie en woede opwekt wanneer de ene mens of groep de voorkeur heeft en de ander zich tekortgedaan voelt. We laten ons graag voorstaan op onze verdiensten en onze alwetendheid en verhullen onze angsten en onzekerheden. Met een dikke mantel verbergen wij, wat we niet willen zien, mensen die ziek zijn, armlastig of die om een andere reden de maatschappij niet bij kunnen houden. Vragen wij onszelf wel eens af wat er in ons schuilt dat eigenlijk juist onthult wil worden. Wat uit onze levens vraagt om genezing of verzoening?

Laten we met elkaar op zoek gaan naar de mogelijkheden om als gemeente een nieuwe mantel der liefde te maken. Een nieuwe betekenis te zoeken, meer zoals Paulus het bedoelde, zoals Jezus zijn leerlingen steeds voorgehouden heeft, door alle dingen te delen die wij geloven, hopen en verdragen. Wanneer we elkaar werkelijk kunnen laten zien wie we zijn, omdat die oude alles bedekkende en verstikkende mantel afvalt, ontstaat er ruimte voor verzoening. Zoals tussen Jozef en zijn broers.

Stel je dat tafereel eens voor: de ene mens draagt naalden aan, de ander heeft een klosje garen, een derde heeft nog wat lapjes stof en een volgende komt met een oud gordijn en samen maken wij een nieuwe mantel der liefde, terwijl we verhalen vertellen en elkaar zegenen. Wie durft? Wie durft aan zo'n jas mee te werken? Wie durft zich bloot te geven en laat zich niet afschrikken door de reacties van anderen? Deze nieuwe oprechte mantel der liefde laat niets onbesproken en is al helemaal niet opzichtig, eerder gehavend, met rafels en scheuren, en het laat zien wat pijn deed of waar het mis ging. Misschien is juist voor zo'n nieuwe mantel der liefde de kunst van het herstellen wel essentieel. In het kielzog van de aandacht voor duurzaamheid is 'visible mending' populair geworden: het repareren van kleding met oude technieken (mooie 'stoppen' zoals meisjes vroeger op school moesten leren), maar met contrasterende kleuren, zodat je de reparaties juist goed ziet. De scheuren horen erbij, zijn deel van de geschiedenis, en de reparatie heeft het kledingstuk misschien nog wel mooier gemaakt... Dat zou ook voor zo'n mantel der liefde kunnen gelden: je dankt die mantel niet af, maar je repareert de scheuren en gaten, met kleur en creativiteit, zodat ze zichtbaar blijven en de mantel nog lang mee kan.

Met die nieuwe mantel om ons heen kan hoop groeien en verzoening in beeld komen. Als we dan onze ogen openen zien we door de scheuren heen een glimp van elkaars medemenselijkheid. Dan kunnen we leren om ons binnenste te onthullen en aan elkaar te tonen. Want God beschermt jou en mij tegelijkertijd en het onderscheid verdwijnt langzaam. Voorbij goed en fout. Voorbij vijand en vriend. Juist in onze pijnlijke, naakte en menselijke kwetsbaarheid kunnen wij elkaar en daarmee God zien en liefhebben.

Amen